

4. EIROPAS STRUKTURĀLIE UN INVESTĪCIJU FONDI 2021.-2027. GADA PROGRAMMĒŠANAS PERIODĀ

4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU FINANŠU IETVARS 2021.-2027. GADAM

2018.gada 2.maijā Eiropas Komisija publicēja Komisijas paziņojumu par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam¹¹. Šis dokuments ir Eiropas Komisijas priekšlikuma projekts nākošajam Eiropas Savienības ilgtermiņa budžetam pēc 2020.gada, kad beigsies Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.-2020.gada programmēšanas periods. Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāvienojas par Eiropas Savienības budžeta gala variantu līdz 2020. gada sākumam, attiecīgi paredzot Eiropas Savienības budžeta sadali starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar Eiropa Komisijas publicētajiem normatīvo aktu (*regulu*) priekšlikumiem Latvija joprojām varēs saņemt Eiropas strukturālo un investīciju fondu (*ESIF*) atbalstu kā "mazāk attīstītais reģions". Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšlikumam Kohēzijas politikas atbalsta samazinājums salīdzinājumā ar 2014.-2020.gada programmēšanas periodu ir 13% (*584 miljoni EUR*), un plānotais ESIF piešķirums ir 4,262 miljardi EUR. Turklāt piedāvātais Eiropas Savienības līdzfinansējuma samazinājums ir no 85 uz 70%, kas radīs papildu slogu projektu īstenošanai (*t.sk. Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijai*). Šāda situācija ir izskaidrojama ar to, ka Eiropas Komisija cenšas samazināt grantu finansējuma īpatsvaru un palielināt finanšu instrumentu (*aizdevumu, aizdevumu garantiju u.c.*) īpatsvaru projektu finansēšanā.

Lemjot par Eiropas Savienības daudz gadu budžeta apstiprināšanu 2020.gada sākumā, Latvijas lielākie izaicinājumi ir:

- panākt pēc iespējas mazāku Latvijai pieejamā Eiropas Savienības budžeta samazinājumu (*it sevišķi Kohēzijas fonda finansējumu*) situācijā, kad Lielbritānija, viena no ES lielākajām neto maksātājvalstīm, izstāsies no ES 2020.gadā;
- panākt pēc iespējas mazāku ESIF līdzfinansējuma samazinājumu konkrētiem investīciju projektiem.

Eiropas Savienības daudz gadu budžeta projekts ietver septiņas tematiskās izdevumu prioritātes, no kurām "Kohēzija un vērtības" ietvaros varētu tikt piešķirts finansējums EKONOMISKĀS nozares finansēšanai (skatīt Tabulu 4.1. zemāk). Eiropas Savienības budžeta prioritātes attiecīgi ir pakārtotas Eiropas Savienības politiskajām prioritātēm.

TABULA 4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU BUDŽETA PRIORITĀTES KONTEKSTĀ AR FINANSĒJUMU EKONOMIKAS NOZAREI

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
1. Vienotais tirgus, inovācija un digitalizācija	1.Pētniecība un inovācija	Horizon Europe
	2. Eiropas stratēģiskās investīcijas	InvestEU fonds
	3.Vienotais tirgus	Vienotā TIRGUS PROGRAMMA (t.sk. uzņēmumu konkurētspējas programma COSME)
2. Kohēzija un vērtības	5. Reģionālā attīstība un kohēzija	Eiropas Reģionālās attīstības fonds (t.sk. INTERREG programmas)
		Kohēzijas fonds (t.sk. EISI "Transports")

¹¹ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudz gadu finanšu shēma 2021.-2027.gadam".

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
3. Dabas resursi un vide	8.lauksaimniecība un jūrlietu politika	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF)
	9. Vide un klimata pasākumi	Vides un klimata pasākumu programma (LIFE)

Avots: Komisijas paziņojums par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027. gadam

4.2. EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKA

Kohēzijas politika ir Eiropas Savienības galvenā investīciju politika, un tās mērķis ir veicināt pilsētattīstību un mazināt sociāli ekonomiskās atšķirības starp Eiropas Savienības reģioniem. Eiropas Savienības kohēzijas politikas īstenošanai paredzētais finansējums veidos Eiropas Savienības daudzgadu budžeta piešķiruma Latvijai lielāko daļu.

Kohēzijas politikai 2021.-2027.gada periodā ir pieci galvenie mērķi:

1. Viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas” (*inovācija, digitalizācija, ekonomikas pārkārtošana, atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem*).

2. Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļas” un “zilās” investīcijas, aprītes ekonomiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām un risku novēršanu (*Parīzes nolīguma īstenošana un investēšana enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamajos resursos un cīņai pret klimata pārmaiņām*).

3. Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti un reģionālo IKT savienotību (*stratēģiskie pārvadājumi un digitālie tīkli*).

4. Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru (*atbalsts kvalitatīvai nodarbinātībai (t.sk. jauniešu nodarbinātībai), izglītībai, prasmju ieguvei, sociālajai iekļaušanai un vienlīdzīgai piekļuvei veselības aprūpei*).

5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ar vietējo iniciatīvu palīdzību veicinot pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību (*vietējā līmeņa stratēģiju izstrāde un ilgtspējīga pilsētu attīstība Eiropas Savienībā*).

EKONOMIKAS nozarei tematiski saistoši ir visi Kohēzijas politikas mērķi¹².

4.3. LATVIJAS INVESTĪCIJU VAJADZĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKAS ĪSTENOŠANAI

Kopš 2018.gada Latvija veic sarunas ar Eiropas Komisiju par dažādiem Kohēzijas politikas īstenošanas aspektiem, tai skaitā Latvijas investīciju vajadzībām kohēzijas politikas īstenošanai.

2019.gada 27.februārī Eiropas Komisija publicēja 2019.gada Ziņojumu par Latviju¹³. Št dokumenta D pielikums ietver investīciju pamatnostādnes Latvijai par kohēzijas politikas finansējumu 2021.-2027.gadam. Pamatojoties uz D pielikumu, Finanšu ministrija, kā ESIF vadošā iestāde, ir sagatavojusi Ziņojumu par Kohēzijas politikas mērķiem, rezultātiem un

¹² Pie nosacījuma, ja Eiropas Komisija pieņems lēmumu izveidot īpašu programmu “Eiropas pilsētu iniciatīva”, kura norādītā mērķa ietvaros sniegs finansiālu atbalstu pašvaldības pilsētvides investīciju projektu īstenošanai, apzinoties, ka tādās pilsētās kā Liepāja ievērojamu apbūves masīva daļu veido kultūrvēsturiskie pieminekļi.

¹³ Eiropas Komisijas 2019. gada 27. februāra 2019. gada ziņojums par Latviju. Pavaddokuments dokumentam “Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai un Eurogrupai. 2019. gada Eiropas pusgads – novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti.

Dalībvalstīm veicamajiem priekšdarbiem. Šajā dokumentā ir noteikti kohēzijas mērķi, veikuma un rezultātu rādītāji, kā arī priekšdarbi/kritēriji Latvijai, lai pretendētu uz ESIF finansējumu. Lai arī šis ir izstrādes posma darba materiāls, tas satur vērtīgu informāciju par sagaidāmajiem projektu tematiskās atlases nosacījumiem.

Zemāk redzamajā Tabulā 4.2. ir atspoguļota informācija Kohēzijas politiskajiem mērķiem pakārtoto informāciju.

Tabula 4.2. Latvijas priekšlikuma projekts kohēzijas politikas

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
1. Viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas ERAF				
1.1. Uzlabot pētniecības un inovācijas spējas un progresīvo tehnoloģiju ieviešanu	PKI 01 – Inovācijas nolūkā atbalstītie uzņēmumi	PKR 01 – MVU, kas ievieš produktu, procesu, tirgvedības vai organizatorisku inovāciju	RKI1401 – Atbalstītie uzņēmumi (tai skaitā: mikrouzņēmumi, mazi, vidēji un lieli uzņēmumi)* RKI 02 – Ar dotācijām atbalstītie uzņēmumi* RKI 03 – Ar finanšu instrumentiem atbalstītie uzņēmumi* RKI 04 – Nefinansiālu atbalstu saņēmušie uzņēmumi* RKI 05 – Atbalstītie jaunuzņēmumi*	RKR1501 – Atbalstītajās struktūrās izveidotās darbvietas* RKR 02 – Publisko atbalstu papildinošās privātās investīcijas (tai skaitā: dotācijas, finanšu instrumenti)* RKR 03 – MVU, kas ievieš produktu vai procesu inovāciju* RKR 04 – MVU, kas ievieš tirgvedības vai organizatorisku inovāciju* RKR 05 – MVU, kas inovē sava uzņēmuma iekšienē* RKR 06 – Eiropas Patentu birojam iesniegtie patentu pieteikumi* RKR 07 – Preču zīmju un dizainparaugu pieteikumi*
1.2. Izmantot digitalizācijas sniegtās priekšrocības iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valdībām	PKI 03 – Uzņēmumi un publiskā sektora iestādes, kas atbalstītas digitālo produktu, pakalpojumu un lietotņu izstrādei	PKR 02 – Uzņēmumu un publiskā sektora iestāžu izstrādāto jauno digitālo produktu, pakalpojumu un lietotņu papildu lietotāji*	RKI 12 – Uzņēmumi, kam sniegts atbalsts to produktu un pakalpojumu digitalizācijai RKI 13 – Uzņēmumiem izstrādātie digitālie pakalpojumi un produkti	RKR 11 – Jaunu publisko digitālo pakalpojumu un lietotņu lietotāji* RKR 12 – Uzņēmumu izstrādāto jauno digitālo produktu, pakalpojumu un lietotņu lietotāji* RKR 13 – Uzņēmumi, kas panākuši augstu digitālo intensitāti* RKR 14 – Uzņēmumi, kas izmanto publiskos digitālos pakalpojumus*
1.3. Kāpināt MVU izaugsmi un konkurētspēju	PKI 04 – MVU, kas atbalstīti darbvietu radīšanas un izaugsmes sakarā	PKR 03 – Atbalstītajos MVU radītās darbvietas	RKI 15 – Radītā inkubācijas spēja*	RKR 16 – Atbalstītie straujas izaugsmes uzņēmumi* RKR 17 – 3 gadus veci uzņēmumi, kas joprojām darbojas

¹⁴ RKI: Reģionālās politikas kopīgais izlaides rādītājs.

¹⁵ RKR: Reģionālās politikas kopīgais rezultātu rādītājs.

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
				<p>tirgū*</p> <p>RKR 18 – MVU, kuri izmanto inkubatora pakalpojumus vienu gadu pēc inkubatora izveides</p> <p>RKR 19 – Uzņēmumi ar lielāku apgrozījumu</p> <p>RKR 25 – Pievienotā vērtība uz vienu darbinieku atbalstītajos MVU*</p>
<p>1.4. Attīstīt prasmes pārdomātai specializācijai, rūpniecības restrukturizācijai un uzņēmējdarbībai</p>	<p>PKI 05 – MVU, kuri investē prasmju pilnveidē</p>	<p>PKR 04 – MVU darbinieki, kuri gūst labumu no prasmju pilnveides apmācības</p>	<p>RKI 16 – leinteresētās personas, kas piedalās uzņēmējdarbības potenciāla atklāšanas procesā</p> <p>RKI 17 – Investīcijas reģionālajās/vietējās ekosistēmās prasmju pilnveidei</p> <p>RKI 101 – MVU, kuri investē prasmju pilnveidē</p> <p>RKI 102 – MVU, kuri investē apmācību pārvaldības sistēmās*</p>	<p>RKR 24 – MVU, kuri gūst labumu no prasmju pilnveides darbībām, ko īsteno vietēja/reģionāla ekosistēma</p> <p>RKR 97 – Atbalstītās mācekļības MVU</p> <p>RKR 98 – MVU darbinieki, kuri iegūst profesionālo tālākizglītību un apmācību (CVET) (pēc prasmju veida: tehniskas, vadības, uzņēmējdarbības, zaļās un citas prasmes)</p> <p>RKR 99 – MVU darbinieki, kuri iziet alternatīvu apmācību saistībā ar zinātnesietilpīgu pakalpojumu darbībām (KISA) (pēc prasmju veida: tehniskas, vadības, uzņēmējdarbības, zaļās un citas prasmes)</p> <p>RKR 100 – MVU darbinieki, kuri iziet formālu apmācību prasmju pilnveidei (pēc prasmju veida: tehniskas, vadības, uzņēmējdarbības, zaļās un citas prasmes)*</p>
<p>2. Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļās” un “zilās” investīcijas, aprites ekonomiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām un risku novēršanu un pārvaldību</p>				
<p>2.1. Veicināt energoefektivitātes pasākumus</p>	<p>PKI 06 – Investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos</p>	<p>PKR 05 – Ieguvēji no uzlabotas energoefektivitātes klases</p>	<p>RKI 18 – Mājsaimniecības, kam sniegts atbalsts energoefektivitātes uzlabošanai mājoklī</p> <p>RKI 19 – Publiskās ēkas, kam sniegts atbalsts energoefektivitātes uzlabošanai</p> <p>RKI 20 – Jaunuzbūvētas vai uzlabotas centralizētās siltumapgādes tīkla līnijas</p>	<p>RKR 26 – Gada enerģijas galapatēriņš (tai skaitā: dzīvojamajās, privātajās nedzīvojamajās un publiskajās nedzīvojamajās ēkās)</p> <p>RKR 27 – Mājsaimniecības, kuru mājoklī uzlabota energoefektivitāte</p> <p>RKR 28 – Ēkas ar</p>

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
				uzlabotu energoefektivitātes klasi (tai skaitā: dzīvojamās, privātās nedzīvojamās un publiskās nedzīvojamās ēkas) RKR 29 – Aplēstās siltumnīcefekta gāzu emisijas* RKR 30 – Uzņēmumi ar uzlabotu energoefektivitāti
2.2. Veicināt atjaunojamo energoresursu enerģiju	PKI 07 – Papildu atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas jauda	PKR 06 – Papildu saražotās atjaunojamo energoresursu enerģijas daudzums	RKI 22 – Atjaunojamās enerģijas papildu ražošanas jauda (tai skaitā: elektroenerģija, siltumenerģija) RKI 97 – Atbalstīto energokopien un atjaunojamo energoresursu energokopien skaitis*	RKR 31 – Kopējā saražotā atjaunojamā enerģija (tai skaitā: elektroenerģija, siltumenerģija) RKR 32 – Atjaunojamā enerģija: tīklam pieslēgtā jauda (kas nodota ekspluatācijā)*
3. Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti un reģionālo IKT savienotību ERAF +KF (izņemot 3.1)				
3.2. Izveidot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelektīvu, drošu un intermodālu TEN-T	PKI 14 – Autoceļu TEN-T: jauni un modernizēti ceļi	PKR 13 – Laika ietaupījums no uzlabotās autoceļu infrastruktūras	RKI 43 – Atbalstīto jauno autoceļu garums – TEN-T16 RKI 44 – Atbalstīto jauno autoceļu garums – cits RKI 45 – Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu garums – TEN-T RKI 46 – Rekonstruēto vai modernizēto autoceļu garums – cits	RKR 55 – Jaunuzbūvēto, rekonstruēto vai modernizēto autoceļu lietotāji RKR 56 – Laika ietaupījums no uzlabotās autoceļu infrastruktūras RKR 101 – Laika ietaupījums no uzlabotās dzelzceļa infrastruktūras
3.3. Attīstīt ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, intelektīvu un intermodālu mobilitāti valstu, reģionu un vietējā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti	PKI 15 – Dzelzceļa TEN-T: jauni un modernizēti sliežu ceļi	PKR 14 – Gadā apkalpotie pasažieri uzlabotajā dzelzceļa transportā	RKI 47 – Atbalstīto jauno sliežu ceļu garums – TEN-T RKI 48 – Atbalstīto jauno sliežu ceļu garums – cits RKI 49 – Rekonstruēto vai modernizēto sliežu ceļu garums – TEN-T RKI 50 – Rekonstruēto vai modernizēto sliežu ceļu garums – cits RKI 51 – Jauno vai modernizēto iekšējo ūdensceļu garums – TEN-T RKI 52 – Jauno vai modernizēto iekšējo ūdensceļu garums – cits RKI 53 – Jaunas vai modernizētas dzelzceļa stacijas un iekārtas RKI 54 – Jauni vai	RKR 57 – Ekspluatācijā esošo Eiropas Dzelzceļa satiksmes vadības sistēmas standartiem atbilstoši sliežu ceļu garums RKR 58 – Pa atbalstītajiem sliežu ceļiem gadā pārvadāto pasažieru skaits RKR 59 – Pa dzelzceļu pārvadātās kravas RKR 60 – Pa iekšējiem ūdensceļiem pārvadātās kravas

16

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1315/2013 par Savienības pamatnostādņiem Eiropas transporta tīkla attīstībai un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 661/2010/ES (OV L 348, 20.12.2013., 1. lpp.)

** Uzskatāmības labad rādītāji ir sagrupēti pēc politikas mērķa, taču tie var attiekties arī uz citu mērķi. It sevišķi attiecībā uz piekto politikas mērķi drīkst izmantot konkrētos mērķus ar attiecīgajiem rādītājiem no 1.–4. politikas mērķa. Turklāt, lai iegūtu pilnīgu priekšstatu par programmu prognozēto un faktisko veikumu, rādītājus, kas apzīmēti ar zvaigznīti (*), attiecīgā gadījumā drīkst izmantot attiecībā uz konkrētajiem mērķiem vairāk nekā vienam no 1.–4. politikas mērķiem.

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
			modernizēti intermodālie savienojumi RKI 100 – Atbalstīto ostu skaits	
3.4. Veicināt ilgtspējīgu multimodālu mobilitāti pilsētās	PKI 16 – Tramvaja un metro līniju paplašināšana un modernizācija	PKR 15 – Gadā apkalpotie lietotāji jaunajās un modernizētajās tramvaja un metro līnijās	RKI 55 – Jaunbūvēto tramvaja un metro līniju garums RKI 56 – Rekonstruēto/modernizēto tramvaja un metro līniju garums RKI 57 – Videi draudzīgs ritošais sastāvs, ko izmanto sabiedriskajā transportā RKI 58 – Atbalstītā atdalītā veloinfrastruktūra RKI 59 – Atbalstītā alternatīvo degvielu infrastruktūra (uzpildes/uzlādes punkti) RKI 60 – Pilsētas ar jaunām vai modernizētām digitalizētām pilsētas transporta sistēmām	RKR 62 – Ar sabiedrisko transportu gadā pārvadāto pasažieru skaits RKR 63 – Jauno/modernizēto tramvaja un metro līniju lietotāju skaits gadā RKR 64 – Atdalītas veloinfrastruktūras lietotāju skaits gadā
4. Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru (ERAF + ESF)				
4.1. Uzlabot darba tirgu sekmīgumu un piekļuvi kvalitatīvām darbvietām, attīstot sociālo inovāciju un infrastruktūru	PKI 17 – Bezdarbnieki gadā, kurus apkalpo uzlaboti nodarbinātības dienesti	PKR 16 – Darba meklētāji, kuri gadā izmanto uzlabotos nodarbinātības dienestus	RKR 61 – Bezdarbnieki gadā, kurus apkalpo uzlaboti nodarbinātības dienesti (kapacitāte)	RKR 65 – Darba meklētāji, kuri gadā izmanto atbalstīto nodarbinātības dienestu pakalpojumus
5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ar vietējo iniciatīvu palīdzību veicinot pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību ERAF				
5.1. Veicināt integrētu sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību pilsētu teritorijās	PKI 21 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas		RKI 74 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 75 – Integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 76 – Kopīgie projekti RKI 77 – Atbalstītās kultūras un tūrisma infrastruktūras kapacitāte	RKR 76 – Pilsētattīstības stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā iesaistītās ieinteresētās personas RKR 77 – Tūristi/apmeklējumi atbalstītajos objektos* RKR 78 – Lietotāji, kas gūst labumu no atbalstītās kultūras infrastruktūras
5.2. veicināt integrētu vietējo sociālo, ekonomisko un vidisko attīstību, kultūras mantojumu un drošību, tostarp lauku un piekrastes teritorijās,			RKI 80 – Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas vietējai attīstībai	

Kohēzijas politikas konkrētais mērķis	Veikuma pamatrādītāji		Rezultātu pamatrādītāji	
	Izlaides	Rezultātu	Izlaides	Rezultātu
izmantojot arī sabiedrības virzītu vietējo attīstību.				

Avots: Finanšu ministrija

Tabulā 4.2. ietvertā informācija liecina, ka 2021.-2027.gada perioda struktūrfondu ieguldījums Ekonomikas nozarē tiks novirzīts ieguldījumiem infrastruktūrā, kas atzīstams par daļu no pilsētvides.

4.4. EIROPAS SAVIENĪBAS CENTRALIZĒTĀS PROGRAMMAS

Papildus ERAF un KF nacionālās aploksnes finansējumam (*Latvijai tieši pieejamais finansējums*) 2021.-2027.gada plānošanas periodā būs pieejams arī ES centralizētās programmas atbalsts attīstības iniciatīvām. Jaunais tiesiskais regulējums ļaus veidot saikni starp nacionālo finansējumu un ES centralizētajām programmām, piesaistot finansējumu no tādām programmām kā Horizon Europe un InvestEU, kur dalībvalstis varēs pārvietot daļu savu piešķirto līdzekļu, lai būtu pieejama garantija, ko nodrošina ES budžets. Tas palīdzēs nodrošināt, ka investīcijas MVU tiek labi koordinētas ar citām ES investīcijām. Finansējumu no Horizon Europe varēs piesaistīt pētījumiem, globālajiem izaicinājumi un rūpniecības konkurētspējai, radikālākai un revolucionārākai inovācijai. Savukārt ar programmu InvestEU būs iespējams pārnest rezultātus no programmas Horizon Europe uz tirgu ar īpašām pētniecības un inovācijas tematiskām sadaļām un atbalstīt novatoriskus MVU.

UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJAS UN MAZO UN VIDĒJO UZŅĒMUMU PROGRAMMA "COSME"

COSME ir ES konkurētspējas mazo un vidējo uzņēmumu programma, kas tiks turpināta arī ES fondu 2021.-2027. gada programmēšanas periodā. COSME atbalsta MVU šādās darbības jomās: finansējuma pieejamības uzlabošana, atbalsts jaunu tirgu apgūšanai, konkurētspējas paaugstināšana u.c..

ES fondu 2014.-2020. gada programmēšanas periodā COSME programma piedāvā MVU finanšu instrumentus: aizņēmuma papildu garantiju nepietiekama kredīta nodrošinājuma gadījumā, kā arī ieguldījumu finansēšanu uzņēmumu pamatkapitālā.

ES atbildīgā institūcija par COSME programmas administrēšanu ir Eiropas Investīciju fondu, savukārt Latvijā COSME finansējumu piešķir AS "Attīstības un finanšu institūcija Altum".

2021.-2027. gada programmēšanas periodā COSME programma piedāvās nefinanšu instrumentus (dažāda veida ieguldījumu uzņēmumu pamatkapitālā), aizdevumu garantiju piešķiršanu paredzot programmas InvestEU ietvaros.

INTERREG PROGRAMMAS

INTERREG programmas ES darbojas kopš 1990. gada. To darbība ir paredzēta arī 2021.-2027. gada programmēšanas periodā ES kohēzijas politikas īstenošanai. INTERREG ir finansēšanas mehānisms, kas veicina ES dalībvalstu pārrobežu sadarbību kopīgu projektu īstenošanas veidā. INTERREG programmu mērķis ir identificēt kopīgas ES dalībvalstu problēmas un rast to risinājumus veselības aprūpes, vides aizsardzības, pētniecības, izglītības, transporta, enerģētikas un citās jomās.

Par INTERREG programmu administrēšanu Latvijā atbild Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

Izšķir trīs veidu INTERREG programmas: pārrobežu (60 programmas, t.sk. Latvijas-Lietuvas un Latvijas-Igaunijas pārrobežu sadarbības programmas), transnacionālās (15 programmas, t.sk. Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma) un starpreģionālās programmas (INTERREG EUROPE, URBACT, ESPON un INTERACT). Šis princips tiks saglabāts arī nākamajā ES fondu programmēšanas periodā. Turklāt tiks saglabāts INTERREG projekta vadošā partnera un projektu kopīgas īstenošanas nosacījumu princips: vadošais partneris nodrošina projekta saturisko un finanšu vadību, bet visi projekta partneri (kas atkarībā no projekta specifikas varbūt par vairāki desmiti) ir solidāri atbildīgi par projekta sasniedzamo gala rezultātu izpildi.

Šobrīd vēl nav zināms katras INTERREG programmas tematisko virzienu skaits, bet ir zināms, ka to skaits tiks ierobežots. Lai arī lielāko INTERREG projektu budžeta īpatsvaru veido tā saucamās "mīkstās" aktivitātes, nākamajā ES fondu programmēšanas periodā ir paredzēts finansējums arī ieguldījumiem infrastruktūrā un aprīkojumā.

Situācijā, kad ES fondu nacionālās aplokšnes finansējums Latvijai visdrīzāk tiks samazināts, centralizētās ES programmas ir alternatīvs veids vismaz daļējai Liepājas pašvaldības attīstības projektu finansēšanai. Liepājas pašvaldībai kopā ar citiem publiskā sektora un iespēju robežās privātā sektora sadarbības partneriem ir iespēja piedalīties Latvijas-Lietuvas un Latvijas-Igaunijas, Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmās, kā arī četrās iepriekš minētajās starpreģionālajās programmās.

Jāpiebilst, ka finansējums INTERREG programmu ietvaros tiek piešķirts atklātu konkursu veidā, un šajos konkursos ir liela konkurence. No visām INTERREG programmām Latvijas Republika līdz šim ir nodrošinājusi vadošās iestādes funkcijas tikai Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmai. Būtiska nozīme INTERREG projektu finansējuma piešķiršanā ir lobijiem, tai skaitā projekta vadošā partnera un tā dalībvalsts izvēlei.

Lai Liepājas pašvaldība spētu sekmīgi piedalīties INTERREG programmu konkursos, Attīstības pārvaldei ir jāparedz vismaz viena štata vieta personālam, kas specializējas darbā ar INTERREG programmām.

EIROPAS JŪRLIETU UN ZIVSAIMNIECĪBAS FONDS

EJZF ir viens no pieciem Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem ES zivsaimniecības un jūrlietu politikas īstenošanai. Līdz šim ir atbalstījis zvejnieku pāreju uz ilgtspējīgu zveju, palīdzējis piekrastes kopienām dažādot savu ekonomiku, finansējis projektus, kas rada jaunas darbvietas un uzlabo dzīves kvalitāti Eiropas piekrastē, un atbalstījis ilgtspējīgas akvakultūras attīstību.

EJZF Latvijā administrē Zemkopības ministrija (Lauku atbalsta dienests).

2018. gada 12. jūnijā EK publicēja priekšlikumu Eiropas Padomes un Parlamenta regulai par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar to atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 508/2014. Saskaņā ar regulas projektu ir noteiktas četras prioritātes:

- Veicināt ilgtspējīgu zivsaimniecību un jūras bioloģisko resursu saglabāšanu;
- Ar konkurētspējīgu un ilgtspējīgu akvakultūru un tirgiem sekmēt pārtikas nodrošinājumu ES;
- Sekmēt ilgtspējīgas zilās ekonomikas izaugsmi un veicināt pārtikušas piekrastes kopienas;
- Stiprināt starptautisko okeānu pārvaldību un veicināt nebīstamas, drošas, tīras un ilgtspējīgi pārvaldītas jūras un okeānus.

Plānotais EJZF budžets ir 6,1 miljards EUR.

LIFE PROGRAMMA

LIFE programma ir EK finanšu instruments vides kvalitātes un klimata pārmaiņu inovatīvu un ilgtspējīgu uzlabojumu veikšanai. Galvenais LIFE programmas mērķis ir veicināt

ES vides un klimata politikas īstenošanu, attīstību un aktualizēšanu, piešķirot līdzfinansējumu projektiem, kas atbilst LIFE programmas mērķiem un rada papildu pievienoto vērtību ES. LIFE programmu Latvijā administrē Valsts reģionālās attīstības aģentūra (LIFE atbalsta vienība).

2018. gada 1. jūnijā EK publicēja priekšlikumu Eiropas Padomes un Parlamenta Regulai, kas izveido Vides un klimata darbības programmu (LIFE) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013.

ES fondu 2021.-2027. gada programmēšanas periodā LIFE programmai ir paredzētas četras apakšprogrammas:

- Daba un bioloģiskā daudzveidība;
- Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte;
- Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās;
- Pāreja uz tīru enerģiju.

Plānotais ERAF finansējums LIFE programmai ir 5,5 miljardi EUR.

LIFE programma ir viena no ES centralizētajām programmām, ko Liepājas pašvaldība varētu izmantot vides projektu attīstības finansēšanai. Līdzīgi kā INTERREG programmās, arī LIFE programmā finansējumu piešķir atklātā projektu konkursā. Papildu informācijai skatīt INTERREG programmu aprakstu.